Maha Sauram

महा सौरम्

Document Information

Text title : Mahasauram Suktam

File name : mahAsauram.itx

Category : veda, sUkta

Location : doc_veda

Proofread by : Muralikesavan T, Mandar Kulkarni

Latest update : November 12, 2024

Send corrections to : sanskrit at cheerful dot c om

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

November 12, 2024

sanskritdocuments.org

महा सौरम्

(१.०५० प्रथमं मण्डले पञ्चाशं सूक्तम्
ऋषिः-प्रस्कण्वः काण्वः ॥ देवता-सूर्यः ॥ छन्दः-१, ६ निचृद्गायत्री; २, ४, ८, ९ पिपीलिकामध्यानिचृद्गायत्री; ३ गायत्री; ५ यवमध्याविराड्गायत्री; ७ विराड्गायत्री १०, ११ निचृदनुष्टुप्; १२, १३ अनुष्टुप् ॥

स्वरः-१-९ षड्जः; १०-१३ गान्धारः ॥)

उदु त्यं जातवेदसं देवं वहन्ति केतवः ।
दृशे विश्वाय सूर्यम् ॥ १.०५०.०१
अप त्ये तायवो यथा नक्षत्रा यन्त्यक्तुभिः ।
सूराय विश्वचक्षसे ॥ १.०५०.०२
अदृश्रमस्य केतवो वि रश्मयो जनाँऽअनु ।
भ्राजन्तो अग्नयो यथा ॥ १.०५०.०३
तरणिर्विश्वदर्शतो ज्योतिष्कृदसि सूर्य ।
विश्वमा भासि रोचनम् ॥ १.०५०.०४
प्रत्यङ्देवानां विशः प्रत्यङ्ङुदेषि मानुषान् ।
प्रत्यङ्विश्वं स्वर्दृशे ॥ १.०५०.०५
येना पावक चक्षसा भुरण्यन्तं जनाँऽअनु ।
त्वं वरुण पश्यसि ॥ १.०५०.०६
वि द्यामेषि रजस्पृथ्वहा मिमानो अक्तुभिः ।
पश्यञ्जन्मानि सूर्य ॥ १.०५०.०७
सप्त त्वा हरितो रथे वहन्ति देव सूर्य ।
शोचिष्केशं विचक्षण ॥ १.०५०.०८
अयुक्त सप्त शुन्ध्युवः सूरो रथस्य नप्त्यः ।

ताभिर्याति स्वयुक्तिभिः ॥ १.०५०.०९
उद्वयं तमसस्परि ज्योतिष्पश्यन्त उत्तरम् ।
देवं देवत्रा सूर्यमगन्म ज्योतिरुत्तमम् ॥ १.०५०.१०
उद्यन्नद्य मित्रमह आरोहन्नुत्तरां दिवम् ।
हृद्रोगं मम सूर्य हरिमाणं च नाशय ॥ १.०५०.११
शुकेषु मे हरिमाणं रोपणाकासु दध्मसि ।
अथो हारिद्रवेषु मे हरिमाणं नि दध्मसि ॥ १.०५०.१२
उदगादयमादित्यो विश्वेन सहसा सह ।
द्विषन्तं मह्यं रन्धयन्मो अहं द्विषते रधम् ॥ १.०५०.१३

(१.११५ प्रथमं मण्डले पञ्चदशोत्तरशततमं सूक्तम्
ऋषिः-कुत्स आङ्गिरसः ॥ देवता-सूर्यः ॥ छन्दः-१, २, ६ निचृत्त्रिष्टुप्;
३ विराड्त्रिष्टुप्; ४, ५ त्रिष्टुप् ॥ स्वरः-धैवतः ॥)

चित्रं देवानामुदगादनीकं चक्षुर्मित्रस्य वरुणस्याग्नेः ।
आप्रा द्यावापृथिवी अन्तरिक्षं सूर्य आत्मा जगतस्तस्थुषश्च ॥ १.११५.०१
सूर्यो देवीमुषसं रोचमानां मर्यो न योषामभ्येति पश्चात् ।
यत्रा नरो देवयन्तो युगानि वितन्वते प्रति भद्राय भद्रम् ॥ १.११५.०२
भद्रा अश्वा हरितः सूर्यस्य चित्रा एतग्वा अनुमाद्यासः ।
नमस्यन्तो दिव आ पृष्ठमस्थुः परि द्यावापृथिवी यन्ति सद्यः ॥ १.११५.०३
तत्सूर्यस्य देवत्वं तन्महित्वं मध्या कर्तोर्विततं सं जभार ।
यदेदयुक्त हरितः सधस्थादाद्रात्री वासस्तनुते सिमस्मै ॥ १.११५.०४
तन्मित्रस्य वरुणस्याभिचक्षे सूर्यो रूपं कृणुते द्योरुपस्थे ।
अनन्तमन्यद्रुशदस्य पाजः कृष्णमन्यद्धरितः सं भरन्ति ॥ १.११५.०५
अद्या देवा उदिता सूर्यस्य निरंहसः पिपृता निरवद्यात् ।
तन्नो मित्रो वरुणो मामहन्तामदितिः सिन्धुः पृथिवी उत द्यौः ॥ १.११५.०६

(१.१६४ प्रथमं मण्डले चतुःषष्ट्युत्तरशततमं सूक्तम्
ऋषिः-दीर्घतमाः ॥ देवता- ४६, ४७ सूर्यः; ४६, ४७ निचृत्त्रिष्टुप् ॥

स्वरः- ४६-४७ धैवतः ॥)

इन्द्रं मित्रं वरुणमग्निमाहुरथो दिव्यः स सुपर्णो गरुत्मान् ।
एकं सद्विप्रा बहुधा वदन्त्यग्निं यमं मातरिश्वानमाहुः ॥ १.१६४.४६
कृष्णं नियानं हरयः सुपर्णा अपो वसाना दिवमुत्पतन्ति ।
त आववृत्रन्सदनादृतस्यादिद्घृतेन पृथिवी व्युद्यते ॥ १.१६४.४७

(४.०४० चतुर्थं मण्डले चत्वारिंशं सूक्तम्
ऋषिः वामदेवः । देवता- ५ सूर्यः । छन्दः- ५ निचृज्जगती ॥
स्वरः- ५ निषादः ॥)

हंसः शुचिषद्वसुरन्तरिक्षसद्धोता वेदिषदतिथिर्दुरोणसत् ।
नृषद्वरसदृतसद्व्योमसदब्जा गोजा ऋतजा अद्रिजा ऋतम् ॥ ४.०४०.०५

(५.०४० पञ्चमं मण्डले चत्वारिंशं सूक्तम्
ऋषिः- अत्रिः ॥ देवता- ५ सूर्यः ॥ छन्दः - ५ निचृत्त्रिष्टुप् छन्दः ॥
स्वरः- ५ धैवतः ॥)

यत्त्वा सूर्य स्वर्भानुस्तमसाविध्यदासुरः ।
अक्षेत्रविद्यथा मुग्धो भुवनान्यदीधयुः ॥ ५.०४०.०५

(७.०६० सप्तममं मण्डले षष्टितमं सूक्तम्
ऋषिः- वसिष्ठः ॥ देवता- १ सूर्यः ॥ छन्दः- १ पङ्क्तिः ॥ स्वरः-
१ पञ्चमः ॥)

यदद्य सूर्य ब्रवोऽनागा उद्यन्मित्राय वरुणाय सत्यम् ।
वयं देवत्रादिते स्याम तव प्रियासो अर्यमन्गृणन्तः ॥ ७.०६०.०१

(७.०६२ सप्तममं मण्डले द्विषष्टितमं सूक्तम्
ऋषिः- वसिष्ठः ॥ देवता- १-३ सूर्यः ॥ छन्दः- १,२ विराट्त्रिष्टुप्,
३ निचृत्त्रिष्टुप् ॥ स्वरः- ५ धैवतः ॥)

उत्सूर्यो बृहदर्चींष्यश्रेत्पुरु विश्वा जनिम मानुषाणाम् ।
समो दिवा ददृशे रोचमानः क्रत्वा कृतः सुकृतः कर्तृभिर्भूत् ॥ ७.०६२.०१
स सूर्य प्रति पुरो न उद्गा एभिः स्तोमेभिरेतशेभिरेवैः ।
प्र नो मित्राय वरुणाय वोचोऽनागसो अर्यम्णे अग्नये च ॥ ७.०६२.०२
वि नः सहस्रं शुरुधो रदन्त्वृतावानो वरुणो मित्रो अग्निः ।

यच्छन्तु चन्द्रा उपमं नो अर्कमा नः कामं पूपुरन्तु स्तवानाः ॥ ७.०६२.०३

(७.०६३ सप्तममं मण्डले त्रिषष्टितमं सूक्तम्
ऋषिः- वसिष्ठः ॥ देवता- १-५(१) सूर्यः ॥ छन्दः- १ विराट्त्रिष्टुप्,
२-५ निचृत्त्रिष्टुप् ॥ स्वरः-५ धैवतः ॥)

उद्वेति सुभगो विश्वचक्षाः साधारणः सूर्यो मानुषाणाम् ।
चक्षुर्मित्रस्य वरुणस्य देवश्चर्मेव यः समविव्यक्तमांसि ॥ ७.०६३.०१
उद्वेति प्रसवीता जनानां महान्केतुरर्णवः सूर्यस्य ।
समानं चक्रं पर्याविवृत्सन्यदेतशो वहति धूर्षु युक्तः ॥ ७.०६३.०२
विभ्राजमान उषसामुपस्थाद्रेभैरुदेत्यनुमद्यमानः ।
एष मे देवः सविता चच्छन्द यः समानं न प्रमिनाति धाम ॥ ७.०६३.०३
दिवो रुक्म उरुचक्षा उदेति दूरेअर्थस्तरणिर्भ्राजमानः ।
नूनं जनाः सूर्येण प्रसूता अयन्नर्थानि कृणवन्नपांसि ॥ ७.०६३.०४
यत्रा चक्रुरमृता गातुमस्मै श्येनो न दीयन्नन्वेति पाथः ।

(७.०६६ सप्तममं मण्डले षट्षष्टितमं सूक्तम्
ऋषिः- वसिष्ठः ॥ देवता- १४-१६ सूर्यः ॥ छन्दः- १४
आर्षीविराड्बृहती, १५, आर्षीभुरिग् बृहती, १६ पुरउष्णिक् ॥ स्वरः-
१४,१५ मध्यमः, १६ ऋषभः ॥)

उदु त्यद्दर्शतं वपुर्दिव एति प्रतिह्वरे ।
यदीमाशुर्वहति देव एतशो विश्वस्मै चक्षसे अरम् ॥ ७.०६६.१४
शीर्ष्णःशीर्ष्णो जगतस्तस्थुषस्पतिं समया विश्वमा रजः ।
सप्त स्वसारः सुविताय सूर्यं वहन्ति हरितो रथे ॥ ७.०६६.१५
तच्चक्षुर्देवहितं शुक्रमुच्चरत् ।
पश्येम शरदः शतं जीवेम शरदः शतम् ॥ ७.०६६.१६

(८.१०१ अष्टमं मण्डले एकोत्तरशततमं सूक्तम्
ऋषिः- जमदग्निर्भार्गवः ॥ देवता- ११-१२ सूर्यः ॥ छन्दः- ११
विराड्बृहती, १२, भुरिग्बृहती ॥ स्वरः- ११,१२ मध्यमः ॥)

बण्महाँ असि सूर्य बळादित्य महाँ असि ।

महस्ते सतो महिमा पनस्यतेऽद्धा देव महाँ असि ॥ ८.१०१.११
बट् सूर्य श्रवसा महाँ असि सत्रा देव महाँ असि ।
मह्ना देवानामसुर्यः पुरोहितो विभु ज्योतिरदाभ्यम् ॥ ८.१०१.१२

(१०.०३७ दशमं मण्डले सप्तत्रिंशं सूक्तम्
ऋषिः-अभितपाः सौर्यः ॥ देवता-सूर्यः ॥ छन्दः-१-५ निचृज्जगती;
६-९ विराड्जगती; ११, १२ जगती; १० निचृत्त्रिष्टुप् ॥ स्वरः-१-९, ११,
१२ निषादः; १० धैवतः ॥)

नमो मित्रस्य वरुणस्य चक्षसे महो देवाय तदृतं सपर्यत ।
दूरेदृशे देवजाताय केतवे दिवस्पुत्राय सूर्याय शंसत ॥ १०.०३७.०१
सा मा सत्योक्तिः परि पातु विश्वतो द्यावा च यत्र ततनन्नहानि च ।
विश्वमन्यन्नि विशते यदेजति विश्वाहापो विश्वाहोदेति सूर्यः ॥ १०.०३७.०२
न ते अदेवः प्रदिवो नि वासते यदेतशेभिः पतरै रथर्यसि ।
प्राचीनमन्यदनु वर्तते रज उदन्येन ज्योतिषा यासि सूर्य ॥ १०.०३७.०३
येन सूर्य ज्योतिषा बाधसे तमो जगच्च विश्वमुदियर्षि भानुना ।
तेनास्मद्विश्वामनिरामनाहुतिमपामीवामप दुष्ष्वप्न्यं सुव ॥ १०.०३७.०४
विश्वस्य हि प्रेषितो रक्षसि व्रतमहेळयन्नुच्चरसि स्वधा अनु ।
यदद्य त्वा सूर्योपब्रवामहै तं नो देवा अनु मंसीरत क्रतुम् ॥ १०.०३७.०५
तं नो द्यावापृथिवी तन्न आप इन्द्रः शृण्वन्तु मरुतो हवं वचः ।
मा शूने भूम सूर्यस्य संदृशि भद्रं जीवन्तो जरणामशीमहि ॥ १०.०३७.०६
विश्वाहा त्वा सुमनसः सुचक्षसः प्रजावन्तो अनमीवा अनागसः ।
उद्यन्तं त्वा मित्रमहो दिवेदिवे ज्योग्जीवाः प्रति पश्येम सूर्य ॥ १०.०३७.०७
महि ज्योतिर्बिभ्रतं त्वा विचक्षण भास्वन्तं चक्षुषेचक्षुषे मयः ।
आरोहन्तं बृहतः पाजसस्परि वयं जीवाः प्रति पश्येम सूर्य ॥ १०.०३७.०८
यस्य ते विश्वा भुवनानि केतुना प्र चेरते नि च विशन्ते अक्तुभिः ।
अनागास्त्वेन हरिकेश सूर्याह्नाह्ना नो वस्यसावस्यसोदिहि ॥ १०.०३७.०९
शं नो भव चक्षसा शं नो अह्ना शं भानुना शं हिमा शं घृणेन ।
यथा शमध्वञ्छमसद्दुरोणे तत्सूर्य द्रविणं धेहि चित्रम् ॥ १०.०३७.१०

अस्माकं देवा उभयाय जन्मने शर्म यच्छत द्विपदे चतुष्पदे ।
अदत्पिबदूर्जयमानमाशितं तदस्मे शं योररपो दधातन ॥ १०.०३७.११
यद्वो देवाश्चकृम जिह्वया गुरु मनसो वा प्रयुती देवहेळनम् ।
अरावा यो नो अभि दुच्छुनायते तस्मिन्तदेनो वसवो नि धेतन ॥ १०.०३७.१२

(१०.१५८ दशमं मण्डले अष्टपञ्चाशदुत्तरशततमं सूक्तम्
ऋषिः-चक्षुः सौर्यः ॥ देवता-सूर्यः ॥ छन्दः-१ आर्चीस्वराड्गायत्री;
२ स्वराड्गायत्री; ३ गायत्री; ४ निचृद्गायत्री; ५ विराड्गायत्री ॥

स्वरः-षड्जः ॥)

सूर्यो नो दिवस्पातु वातो अन्तरिक्षात् ।
अग्निर्नः पार्थिवेभ्यः ॥ १०.१५८.०१
जोषा सवितर्यस्य ते हरः शतं सवाँ अर्हति ।
पाहि नो दिद्युतः पतन्त्याः ॥ १०.१५८.०२
चक्षुर्नो देवः सविता चक्षुर्न उत पर्वतः ।
चक्षुर्धाता दधातु नः ॥ १०.१५८.०३
चक्षुर्नो धेहि चक्षुषे चक्षुर्विख्यै तनूभ्यः ।
सं चेदं वि च पश्येम ॥ १०.१५८.०४
सुसंदृशं त्वा वयं प्रति पश्येम सूर्य ।
वि पश्येम नृचक्षसः ॥ १०.१५८.०५

(१०.१७० दशमं मण्डले सप्तत्युत्तरशततमं सूक्तम्
ऋषिः-विभ्राट् सूर्यः ॥ देवता-सूर्यः ॥ छन्दः-१, ३ विराड्जगती;
२ जगती; ४ आस्तारपङ्क्तिः ॥ स्वरः-१-३ निषादः, ४ पञ्चमः ॥)

विभ्राड्बृहत्पिबतु सोम्यं मध्वायुर्दधद्यज्ञपतावविह्रुतम् ।
वातजूतो यो अभिरक्षति त्मना प्रजाः पुपोष पुरुधा वि राजति ॥ १०.१७०.०१
विभ्राड्बृहत्सुभृतं वाजसातमं धर्मन्दिवो धरुणे सत्यमर्पितम् ।
अमित्रहा वृत्रहा दस्युहन्तमं ज्योतिर्जज्ञे असुरहा सपत्नहा ॥ १०.१७०.०२
इदं श्रेष्ठं ज्योतिषां ज्योतिरुत्तमं विश्वजिद्धनजिदुच्यते बृहत् ।
विश्वभ्राड्भ्राजो महि सूर्यो दृश उरु पप्रथे सह ओजो अच्युतम् ॥ १०.१७०.०३

विभ्राजञ्ज्योतिषा स्व१रगच्छो रोचनं दिवः ।
येनेमा विश्वा भुवनान्याभृता विश्वकर्मणा विश्वदेव्यावता ॥ १०.१७०.०४

(१०.१८९ दशमं मण्डले एकोननवत्युत्तरशततमं सूक्तम्
ऋषिः-सार्पराज्ञी ॥ देवता-सार्पराज्ञी सूर्यो वा ॥ छन्दः- १,
निचृद्गायत्री ; २ विराड्गायत्री; ३ गायत्री ॥ स्वरः- षड्जः ॥)

आयं गौः पृश्निरक्रमीदसदन्मातरं पुरः ।
पितरं च प्रयन्त्स्वः ॥ १०.१८९.०१

अन्तश्चरति रोचनास्य प्राणादपानती ।
व्यख्यन्महिषो दिवम् ॥ १०.१८९.०२

त्रिंशद्धाम वि राजति वाक्पतंगाय धीयते ।
प्रति वस्तोरह द्युभिः ॥ १०.१८९.०३

(१०.१९० दशमं मण्डले नवत्युत्तरशततमं सूक्तम्
ऋषिः-अघमर्षणो माधुच्छन्दसः ॥ देवता-भाववृत्तम् ॥ छन्दः-१
विराडनुष्टुप्; २ अनुष्टुप्; ३ पादनिचृदनुष्टुप् ॥ स्वरः-गान्धारः ॥)

ऋतं च सत्यं चाभीद्धात्तपसोऽध्यजायत ।
ततो रात्र्यजायत ततः समुद्रो अर्णवः ॥ १०.१९०.०१

समुद्रादर्णवादधि संवत्सरो अजायत ।
अहोरात्राणि विदधद्विश्वस्य मिषतो वशी ॥ १०.१९०.०२

सूर्याचन्द्रमसौ धाता यथापूर्वमकल्पयत् ।
दिवं च पृथिवीं चान्तरिक्षमथो स्वः ॥ १०.१९०.०३

ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः ॥

महा सौरम्

स्वररहितम् ।

(१.०५० प्रथमं मण्डले पञ्चाशं सूक्तम्
ऋषिः-प्रस्कण्वः काण्वः ॥ देवता-सूर्यः ॥ छन्दः-१, ६ निचृद्गायत्री; २, ४, ८, ९ पिपीलिकामध्यानिचृद्गायत्री; ३ गायत्री; ५ यवमध्याविराड्गायत्री; ७ विराड्गायत्री १०, ११ निचृदनुष्टुप्; १२, १३ अनुष्टुप् ॥

स्वरः-१-९ षड्जः; १०-१३ गान्धारः ॥)

उदु त्यं जातवेदसं देवं वहन्ति केतवः ।
दृशे विश्वाय सूर्यम् ॥ १.०५०.०१
अप त्ये तायवो यथा नक्षत्रा यन्त्यक्तुभिः ।
सूराय विश्वचक्षसे ॥ १.०५०.०२
अदृश्रमस्य केतवो वि रश्मयो जनाँऽअनु ।
भ्राजन्तो अग्नयो यथा ॥ १.०५०.०३
तरणिर्विश्वदर्शतो ज्योतिष्कृदसि सूर्य ।
विश्वमा भासि रोचनम् ॥ १.०५०.०४
प्रत्यङ्देवानां विशः प्रत्यङ्ङुदेषि मानुषान् ।
प्रत्यङ्विश्वं स्वर्दृशे ॥ १.०५०.०५
येना पावक चक्षसा भुरण्यन्तं जनाँऽअनु ।
त्वं वरुण पश्यसि ॥ १.०५०.०६
वि द्यामेषि रजस्पृथ्वहा मिमानो अक्तुभिः ।
पश्यञ्जन्मानि सूर्य ॥ १.०५०.०७
सप्त त्वा हरितो रथे वहन्ति देव सूर्य ।
शोचिष्केशं विचक्षण ॥ १.०५०.०८
अयुक्त सप्त शुन्ध्युवः सूरो रथस्य नप्त्यः ।
ताभिर्याति स्वयुक्तिभिः ॥ १.०५०.०९

उद्वयं तमसस्परि ज्योतिष्पश्यन्त उत्तरम् ।
देवं देवत्रा सूर्यमगन्म ज्योतिरुत्तमम् ॥ १.०५०.१०
उद्यन्नद्य मित्रमह आरोहन्नुत्तरां दिवम् ।
हृद्रोगं मम सूर्य हरिमाणं च नाशय ॥ १.०५०.११
शुकेषु मे हरिमाणं रोपणाकासु दध्मसि ।
अथो हारिद्रवेषु मे हरिमाणं नि दध्मसि ॥ १.०५०.१२
उदगादयमादित्यो विश्वेन सहसा सह ।
द्विषन्तं मह्यं रन्धयन्मो अहं द्विषते रधम् ॥ १.०५०.१३

(१.११५ प्रथमं मण्डले पञ्चदशोत्तरशततमं सूक्तम्
ऋषिः-कुत्स आङ्गिरसः ॥ देवता-सूर्यः ॥ छन्दः-१, २, ६ निचृत्रिष्टुप्;
३ विराट्त्रिष्टुप्; ४, ५ त्रिष्टुप् ॥ स्वरः-धैवतः ॥)

चित्रं देवानामुदगादनीकं चक्षुर्मित्रस्य वरुणस्याग्नेः ।
आप्रा द्यावापृथिवी अन्तरिक्षं सूर्य आत्मा जगतस्तस्थुषश्च ॥ १.११५.०१
सूर्यो देवीमुषसं रोचमानां मर्यो न योषामभ्येति पश्चात् ।
यत्रा नरो देवयन्तो युगानि वितन्वते प्रति भद्राय भद्रम् ॥ १.११५.०२
भद्रा अश्वा हरितः सूर्यस्य चित्रा एतग्वा अनुमाद्यासः ।
नमस्यन्तो दिव आ पृष्ठमस्थुः परि द्यावापृथिवी यन्ति सद्यः ॥ १.११५.०३
तत्सूर्यस्य देवत्वं तन्महित्वं मध्या कर्तोर्विततं सं जभार ।
यदेदयुक्त हरितः सधस्थादाद्रात्री वासस्तनुते सिमस्मै ॥ १.११५.०४
तन्मित्रस्य वरुणस्याभिचक्षे सूर्यो रूपं कृणुते द्योरुपस्थे ।
अनन्तमन्यद्रुशदस्य पाजः कृष्णमन्यद्धरितः सं भरन्ति ॥ १.११५.०५
अद्या देवा उदिता सूर्यस्य निरंहसः पिपृता निरवद्यात् ।
तन्नो मित्रो वरुणो मामहन्तामदितिः सिन्धुः पृथिवी उत द्यौः ॥ १.११५.०६

(१.१६४ प्रथमं मण्डले चतुःषष्ट्युत्तरशततमं सूक्तम्
ऋषिः-दीर्घतमाः ॥ देवता- ४६, ४७ सूर्यः; ४६, ४७ निचृत्त्रिष्टुप् ॥

स्वरः- ४६-४७ धैवतः ॥)

इन्द्रं मित्रं वरुणमग्निमाहुरथो दिव्यः स सुपर्णो गरुत्मान् ।
एकं सद्विप्रा बहुधा वदन्त्यग्निं यमं मातरिश्वानमाहुः ॥ १.१६४.४६
कृष्णं नियानं हरयः सुपर्णा अपो वसाना दिवमुत्पतन्ति ।
त आववृत्रन्त्सदनादृतस्यादिद्घृतेन पृथिवी व्युद्यते ॥ १.१६४.४७

(४.०४० चतुर्थं मण्डले चत्वारिंशं सूक्तम्
ऋषिः वामदेवः । देवता- ५ सूर्यः । छन्दः- ५ निचृज्जगती ॥

स्वरः- ५ निषादः ॥)

हंसः शुचिषद्वसुरन्तरिक्षसद्धोता वेदिषदतिथिर्दुरोणसत् ।
नृषद्वरसदृतसद्व्योमसदब्जा गोजा ऋतजा अद्रिजा ऋतम् ॥ ४.०४०.०५

(५.०४० पञ्चमं मण्डले चत्वारिंशं सूक्तम्
ऋषिः- अत्रिः ॥ देवता- ५ सूर्यः ॥ छन्दः - ५ निचृत्त्रिष्टुप् छन्दः ॥

स्वरः- ५ धैवतः ॥)

यत्त्वा सूर्य स्वर्भानुस्तमसाविध्यदासुरः ।
अक्षेत्रविद्यथा मुग्धो भुवनान्यदीधयुः ॥ ५.०४०.०५

(७.०६० सप्तममं मण्डले षष्टितमं सूक्तम्
ऋषिः- वसिष्ठः ॥ देवता- १ सूर्यः ॥ छन्दः- १ पङ्क्तिः ॥ स्वरः-
१ पञ्चमः ॥)

यदद्य सूर्य ब्रवोऽनागा उद्यन्मित्राय वरुणाय सत्यम् ।
वयं देवत्रादिते स्याम तव प्रियासो अर्यमन्गृणन्तः ॥ ७.०६०.०१

(७.०६२ सप्तममं मण्डले द्विषष्टितमं सूक्तम्
ऋषिः- वसिष्ठः ॥ देवता- १-३ सूर्यः ॥ छन्दः- १,२ विराड्त्रिष्टुप्,
३ निचृत्त्रिष्टुप् ॥ स्वरः- ५ धैवतः ॥)

उत्सूर्यो बृहदर्चींष्यश्रेत्पुरु विश्वा जनिम मानुषाणाम् ।
समो दिवा ददृशे रोचमानः क्रत्वा कृतः सुकृतः कर्तृभिर्भूत् ॥ ७.०६२.०१
स सूर्य प्रति पुरो न उद्गा एभिः स्तोमेभिरेतशेभिरेवैः ।
प्र नो मित्राय वरुणाय वोचोऽनागसो अर्यम्णे अग्नये च ॥ ७.०६२.०२
वि नः सहस्रं शुरुधो रदन्त्वृतावानो वरुणो मित्रो अग्निः ।
यच्छन्तु चन्द्रा उपमं नो अर्कमा नः कामं पूपुरन्तु स्तवानाः ॥ ७.०६२.०३

(७.०६३ सप्तममं मण्डले त्रिषष्टितमं सूक्तम्
ऋषिः- वसिष्ठः ॥ देवता- १-५(१) सूर्यः ॥ छन्दः- १ विराड्त्रिष्टुप्,
२-५ निचृत्त्रिष्टुप् ॥ स्वरः- ५ धैवतः ॥)

उद्वेति सुभगो विश्वचक्षाः साधारणः सूर्यो मानुषाणाम् ।

चक्षुर्मित्रस्य वरुणस्य देवश्चर्मेव यः समविव्यक्तमांसि ॥ ७.०६३.०१
उद्वेति प्रसवीता जनानां महान्केतुरर्णवः सूर्यस्य ।
समानं चक्रं पर्याविवृत्सन्यदेतशो वहति धूर्षु युक्तः ॥ ७.०६३.०२
विभ्राजमान उषसामुपस्थाद्रेभैरुदेत्यनुमद्यमानः ।
एष मे देवः सविता चच्छन्द यः समानं न प्रमिनाति धाम ॥ ७.०६३.०३
दिवो रुक्म उरुचक्षा उदेति दूरेअर्थस्तरणिर्भ्राजमानः ।
नूनं जनाः सूर्येण प्रसूता अयन्नर्थानि कृणवन्नपांसि ॥ ७.०६३.०४
यत्रा चक्रुरमृता गातुमस्मै श्येनो न दीयन्नन्वेति पाथः ।

(७.०६६ सप्तममं मण्डले षट्षष्टितमं सूक्तम्
ऋषिः- वसिष्ठः ॥ देवता- १४-१६ सूर्यः ॥ छन्दः- १४
आर्षीविराड्बृहती, १५, आर्षीभुरिग् बृहती, १६ पुरउष्णिक् ॥ स्वरः-
१४,१५ मध्यमः, १६ ऋषभः ॥)

उदु त्यद्दर्शतं वपुर्दिव एति प्रतिह्वरे ।
यदीमाशुर्वहति देव एतशो विश्वस्मै चक्षसे अरम् ॥ ७.०६६.१४
शीर्ष्णःशीर्ष्णो जगतस्तस्थुषस्पतिं समया विश्वमा रजः ।
सप्त स्वसारः सुविताय सूर्यं वहन्ति हरितो रथे ॥ ७.०६६.१५
तच्चक्षुर्देवहितं शुक्रमुच्चरत् ।
पश्येम शरदः शतं जीवेम शरदः शतम् ॥ ७.०६६.१६

(८.१०१ अष्टमं मण्डले एकोत्तरशततमं सूक्तम्
ऋषिः- जमदग्निर्भार्गवः ॥ देवता- ११-१२ सूर्यः ॥ छन्दः- ११
विराड्बृहती, १२, भुरिग्बृहती ॥ स्वरः- ११,१२ मध्यमः ॥)

बण्महाँ असि सूर्य बळादित्य महाँ असि ।
महस्ते सतो महिमा पनस्यतेऽद्धा देव महाँ असि ॥ ८.१०१.११
बट् सूर्य श्रवसा महाँ असि सत्रा देव महाँ असि ।
मह्ना देवानामसुर्यः पुरोहितो विभु ज्योतिरदाभ्यम् ॥ ८.१०१.१२

(१०.०३७ दशमं मण्डले सप्तत्रिंशं सूक्तम्
ऋषिः-अभितपाः सौर्यः ॥ देवता-सूर्यः ॥ छन्दः-१-५ निचृज्जगती;
६-९ विराड्जगती; ११, १२ जगती; १० निचृत्रिष्टुप् ॥ स्वरः-१-९, ११,
१२ निषादः; १० धैवतः ॥)

नमो मित्रस्य वरुणस्य चक्षसे महो देवाय तदृतं सपर्यत ।

दूरेदृशे देवजाताय केतवे दिवस्पुत्राय सूर्याय शंसत ॥ १०.०३७.०१
सा मा सत्योक्तिः परि पातु विश्वतो द्यावा च यत्र ततनन्नहानि च ।
विश्वमन्यन्नि विशते यदेजति विश्वाहापो विश्वाहोदेति सूर्यः ॥ १०.०३७.०२
न ते अदेवः प्रदिवो नि वासते यदेतशेभिः पतरै रथर्यसि ।
प्राचीनमन्यदनु वर्तते रज उदन्येन ज्योतिषा यासि सूर्य ॥ १०.०३७.०३
येन सूर्य ज्योतिषा बाधसे तमो जगच्च विश्वमुदियर्षि भानुना ।
तेनास्मद्विश्वामनिरामनाहुतिमपामीवामप दुष्ष्वप्न्यं सुव ॥ १०.०३७.०४
विश्वस्य हि प्रेषितो रक्षसि व्रतमहेळयन्नुच्चरसि स्वधा अनु ।
यदद्य त्वा सूर्योपब्रवामहै तं नो देवा अनु मंसीरत क्रतुम् ॥ १०.०३७.०५
तं नो द्यावापृथिवी तन्न आप इन्द्रः शृण्वन्तु मरुतो हवं वचः ।
मा शूने भूम सूर्यस्य संदृशि भद्रं जीवन्तो जरणामशीमहि ॥ १०.०३७.०६
विश्वाहा त्वा सुमनसः सुचक्षसः प्रजावन्तो अनमीवा अनागसः ।
उद्यन्तं त्वा मित्रमहो दिवेदिवे ज्योग्जीवाः प्रति पश्येम सूर्य ॥ १०.०३७.०७
महि ज्योतिर्बिभ्रतं त्वा विचक्षण भास्वन्तं चक्षुषेचक्षुषे मयः ।
आरोहन्तं बृहतः पाजसस्परि वयं जीवाः प्रति पश्येम सूर्य ॥ १०.०३७.०८
यस्य ते विश्वा भुवनानि केतुना प्र चेरते नि च विशन्ते अक्तुभिः ।
अनागास्त्वेन हरिकेश सूर्याह्नाह्ना नो वस्यसावस्यसोदिहि ॥ १०.०३७.०९
शं नो भव चक्षसा शं नो अह्ना शं भानुना शं हिमा शं घृणेन ।
यथा शमध्वञ्छमसद्दुरोणे तत्सूर्य द्रविणं धेहि चित्रम् ॥ १०.०३७.१०
अस्माकं देवा उभयाय जन्मने शर्म यच्छत द्विपदे चतुष्पदे ।
अदत्पिबदूर्जयमानमाशितं तदस्मे शं योररपो दधातन ॥ १०.०३७.११
यद्वो देवाश्चकृम जिह्वया गुरु मनसो वा प्रयुती देवहेळनम् ।
अरावा यो नो अभि दुच्छुनायते तस्मिन्तदेनो वसवो नि धेतन ॥ १०.०३७.१२

(१०.१५८ दशमं मण्डले अष्टपञ्चाशदुत्तरशततमं सूक्तम्
ऋषिः-चक्षुः सौर्यः ॥ देवता-सूर्यः ॥ छन्दः-१ आर्चीस्वराड्गायत्री;
२ स्वराड्गायत्री; ३ गायत्री; ४ निचृद्गायत्री; ५ विराड्गायत्री ॥

स्वरः-षड्जः ॥)

सूर्यो नो दिवस्पातु वातो अन्तरिक्षात् ।
अग्निर्नः पार्थिवेभ्यः ॥ १०.१५८.०१
जोषा सवितर्यस्य ते हरः शतं सवाँ अर्हति ।
पाहि नो दिद्युतः पतन्त्याः ॥ १०.१५८.०२

चक्षुर्नो देवः सविता चक्षुर्न उत पर्वतः ।
चक्षुर्धाता दधातु नः ॥ १०.१५८.०३
चक्षुर्नो धेहि चक्षुषे चक्षुर्विख्यै तनूभ्यः ।
सं चेदं वि च पश्येम ॥ १०.१५८.०४
सुसंदृशं त्वा वयं प्रति पश्येम सूर्य ।
वि पश्येम नृचक्षसः ॥ १०.१५८.०५

(१०.१७० दशमं मण्डले सप्तत्युत्तरशततमं सूक्तम्
ऋषिः-विभ्राट् सूर्यः ॥ देवता-सूर्यः ॥ छन्दः-१, ३ विराड्जगती;
२ जगती; ४ आस्तारपङ्क्तिः ॥ स्वरः-१-३ निषादः, ४ पञ्चमः ॥)

विभ्राड्बृहत्पिबतु सोम्यं मध्वायुर्दधद्यज्ञपतावविह्रुतम् ।
वातजूतो यो अभिरक्षति त्मना प्रजाः पुपोष पुरुधा वि राजति ॥ १०.१७०.०१
विभ्राड्बृहत्सुभृतं वाजसातमं धर्मन्दिवो धरुणे सत्यमर्पितम् ।
अमित्रहा वृत्रहा दस्युहन्तमं ज्योतिर्जज्ञे असुरहा सपत्नहा ॥ १०.१७०.०२
इदं श्रेष्ठं ज्योतिषां ज्योतिरुत्तमं विश्वजिद्धनजिदुच्यते बृहत् ।
विश्वभ्राड्भ्राजो महि सूर्यो दृश उरु पप्रथे सह ओजो अच्युतम् ॥ १०.१७०.०३
विभ्राजञ्ज्योतिषा स्व १रगच्छो रोचनं दिवः ।
येनेमा विश्वा भुवनान्याभृता विश्वकर्मणा विश्वदेव्यावता ॥ १०.१७०.०४

(१०.१८९ दशमं मण्डले एकोननवत्युत्तरशततमं सूक्तम्
ऋषिः-सार्पराज्ञी ॥ देवता-सार्पराज्ञी सूर्यो वा ॥ छन्दः- १,
निचृद्गायत्री ; २ विराड्गायत्री; ३ गायत्री ॥ स्वरः- षड्जः ॥)

आयं गौः पृश्निरक्रमीदसदन्मातरं पुरः ।
पितरं च प्रयन्स्वः ॥ १०.१८९.०१
अन्तश्चरति रोचनास्य प्राणादपानती ।
व्यख्यन्महिषो दिवम् ॥ १०.१८९.०२
त्रिंशद्धाम वि राजति वाक्पतंगाय धीयते ।
प्रति वस्तोरह द्युभिः ॥ १०.१८९.०३

(१०.१९० दशमं मण्डले नवत्युत्तरशततमं सूक्तम्
ऋषिः-अघमर्षणो माधुच्छन्दसः ॥ देवता-भाववृत्तम् ॥ छन्दः-१
विराडनुष्टुप्; २ अनुष्टुप्; ३ पादनिचृदनुष्टुप् ॥ स्वरः-गान्धारः ॥)

ऋतं च सत्यं चाभीद्धात्तपसोऽध्यजायत ।

ततो रात्र्यजायत ततः समुद्रो अर्णवः ॥ १०.१९०.०१
समुद्रादर्णवादधि संवत्सरो अजायत ।
अहोरात्राणि विदधद्विश्वस्य मिषतो वशी ॥ १०.१९०.०२
सूर्याचन्द्रमसौ धाता यथापूर्वमकल्पयत् ।
दिवं च पृथिवीं चान्तरिक्षमथो स्वः ॥ १०.१९०.०३

ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः ॥

Proofread by Muralikesavan T, Mandar Kulkarni

Maha Sauram

pdf was typeset on November 12, 2024

Please send corrections to *sanskrit@cheerful.com*